

آموزش نحو عربی (۲)

منصوبات

دکتر عبدالهادی فقهی زاده
دانشیار دانشگاه تهران



سرشناسه : فقهی زاده، عبدالهادی، ۱۳۴۷ -
 عنوان و نام پدیدآور : آموزش نحو عربی (۲) / عبدالهادی فقهی زاده
 مشخصات نشر : تهران: نشر میزان، ۱۳۹۲
 مشخصات ظاهری : ج.
 فروست : علوم اجتماعی: ۷۳۶.
 شابک : ج ۱: 978-964-511-233-0 ج ۲: 978-964-511-535-5
 ج ۳: 978-964-511-234-7
 وضعیت فهرست نویسی : فیپا
 یادداشت : ج. ۱ و ۳ (چاپ اول: ۱۳۸۹).
 یادداشت : ج. ۲ (چاپ اول: ۱۳۹۲).
 مندرجات : ۱. اعراب، بناء و مرفوعات - ج. ۲. منصوبات - ج. ۳.
 مجرورات و توابع
 موضوع : زبان عربی -- نحو -- راهنمای آموزشی (عالی)
 موضوع : زبان عربی -- نحو -- آزمون ها و تمرین ها (عالی)
 توضیح : زبان عربی - سیستم آموزشی (حاشی)
 رده بندی کنگره : PJ۶۱۵۱/ف۷۱۸
 رده بندی دیویی : ۳۹۲/۷۵۰۷۶
 شماره کتابشناسی ملی : ۲۰۲۶۲۵

هرگونه تکثیر (اعم از چاپ، کپی، فایل الکترونیکی و...) از این اثر بدون اخذ مجوز
 از ناشر خلاف قانون بوده و پیگرد قانونی دارد.
 لطفاً در صورت مشاهده، موارد را به شماره تلفن های ذیل اطلاع دهید.

۷۳۶

نشر میزان

آموزش نحو عربی (۲)

دکتر عبدالهادی فقهی زاده

چاپ اول: زمستان ۱۳۹۲

قیمت: ۷۰۰۰ تومان

شماره: ۱۰۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۵۱۱-۵۳۵-۵

دفتر مرکزی: خ شهید بهشتی، بعد از چهارراه سهروردی، خ کاووسی فر، کوچه تکیسا، پلاک ۴۲، تلفن ۸۸۵۴۹۱۳۱

فروشگاه مرکزی: خ انقلاب، رویروی درب اصلی دانشگاه تهران، ابتدای خ فخررازی، پلاک ۸۳، تلفن ۶۶۴۶۷۷۷۰

واحد پخش و فروش: خیابان سمیه، بین مفتح و فرصت، پلاک ۱۰۲، تلفن ۸۸۳۴۹۵۲۹-۳۱

وبسایت: www.mizan-law.ir mizannasher@yahoo.com پست الکترونیکی:

فهرست مطالب

پیش گفتار..... ۱۱

منصوبات

درس اول - مفعول به (۱) حالت‌های ظهور مفعول به و تقدیم و تأخیر آن.....	۱۵
مفهوم لزوم و تعدی.....	۱۶
مفعول به و اقسام آن.....	۱۷
حالت‌های ظهور مفعول به.....	۱۸
حالت‌های تقدیم و تأخیر مفعول به نسبت به فاعل.....	۱۹
حالت‌های تقدیم مفعول به بر فاعل و فاعل.....	۲۰
چکیده.....	۲۱
تمرین.....	۲۲
درس دوم - مفعول به (۲) عامل مفعول به.....	۲۵
انواع عامل مفعول به.....	۲۶
موارد حذف عامل مفعول به.....	۲۸
لام تقویت.....	۲۸
چکیده.....	۲۹
تمرین.....	۳۰
درس سوم - مفعول به (۳) افعال متعدی به بیش از یک مفعول.....	۳۳
انواع افعال متعدی.....	۳۴
افعال قلوب.....	۳۴
الغاء و تعلیق در افعال قلوب.....	۳۶
افعال دو مفعولی.....	۳۷
افعال سه مفعولی.....	۳۸
چکیده.....	۳۸

۳۹	تمرین
۴۱	درس چهارم - مفعول به (۴) ابواب تحذیر، اغراء و اختصاص
۴۲	مفعول به از باب تحذیر و اغراء
۴۳	مفعول به از باب اختصاص
۴۴	چکیده
۴۵	تمرین
۴۷	درس پنجم - مفعول به (۵) باب اشتغال - تنازع
۴۸	مفعول به از باب اشتغال
۴۸	حالت‌های مفعول عنه
۴۹	ترجیح نصب یا رفع مفعول عنه
۴۹	تنازع و قواعد آن
۵۱	چکیده
۵۱	تمرین
۵۳	درس ششم - منادی (۱)
۵۴	منادی و حروف ندا
۵۴	انواع منادی
۵۶	حالت‌های خاص در ندا
۵۷	ملاحظه
۵۹	چکیده
۶۰	تمرین
۶۳	درس هفتم - منادی (۲)
۶۴	حذف منادی و حرف ندا
۶۴	حالات اعرابی تابع نحوی منادی
۶۵	ملاحظه
۶۵	منادای مستغاث
۶۶	ملاحظه
۶۷	منادای مندوب

۶۷	ملاحظه
۶۷	منادای مَرَّخَم
۶۸	چکیده
۶۹	تمرین
۷۱	درس هشتم - مفعولٌ فیه
۷۲	تعریف مفعولٌ فیه
۷۲	ظرف مبهم و محدود
۷۳	ظرف متصرف و غیر متصرف
۷۴	ظروف مبنی
۷۵	جانشین ظرف
۷۶	چکیده
۷۶	تمرین
۷۹	درس نهم - مفعولٌ له - مفعولٌ معه
۸۰	تعریف مفعولٌ له / لأجله
۸۰	شروط نصب مفعولٌ له
۸۱	حالات‌های ظهور مفعولٌ له
۸۲	تعریف مفعولٌ معه و شروط نصب آن
۸۳	راههای شناخت واو معیت
۸۴	چکیده
۸۴	تمرین
۸۷	درس دهم - مفعول مطلق (۱)
۸۸	انواع مفعول مطلق
۸۸	مفعول مطلق تأکیدی
۸۹	مفعول مطلق نوعی
۹۰	مفعول مطلق عددی
۹۰	حالات‌های ظهور مفعول مطلق
۹۲	چکیده

۹۲.....	تمرین
۹۵.....	درس یازدهم - مفعول مطلق (۲).....
۹۶.....	عوامل مفعول مطلق و شروط آن.....
۹۶.....	حذف عامل مفعول مطلق.....
۹۷.....	چکیده.....
۹۷.....	تمرین.....
۱۰۱.....	درس دوازدهم - حال (۱).....
۱۰۲.....	حال و حالت‌های ظهور آن.....
۱۰۳.....	ذوالحال / صاحب حال.....
۱۰۴.....	شروط نحوی «حال».....
۱۰۴.....	حال جامد مؤول به مشتق.....
۱۰۵.....	حال جامد غیر مؤول به مشتق.....
۱۰۵.....	چکیده.....
۱۰۶.....	تمرین.....
۱۰۹.....	درس سیزدهم - حال (۲).....
۱۱۰.....	ارتباط حال با ذوالحال.....
۱۱۲.....	چکیده.....
۱۱۲.....	تمرین.....
۱۱۵.....	درس چهاردهم - حال (۳).....
۱۱۶.....	تعدد حال و ذوالحال.....
۱۱۶.....	تقديم و تأخير حال.....
۱۱۷.....	عامل نحوی حال.....
۱۱۸.....	حذف حال و عامل نحوی آن.....
۱۱۹.....	چکیده.....
۱۲۰.....	تمرین.....
۱۲۳.....	درس پانزدهم - تمییز.....
۱۲۴.....	تمییز و انواع آن.....

۱۲۶.....	احکام نحوی تمیز
۱۲۸.....	چکیده
۱۲۹.....	تمرین
۱۳۳.....	درس شانزدهم - مستثنی
۱۳۴.....	مستثنی و انواع استثناء
۱۳۵.....	حالات اعراب مستثنی
۱۳۷.....	ادوات استثناء
۱۳۸.....	ملاحظه
۱۳۹.....	چکیده
۱۴۰.....	تمرین
تکمله	
۱۴۵.....	درس هفدهم - أفعال التفضیل
۱۴۶.....	حالت‌های استعمال اسم تفضیل
۱۴۷.....	احکام نحوی أفعال التفضیل
۱۴۹.....	چکیده
۱۴۹.....	تمرین
۱۵۱.....	درس هیجدهم - افعال مدح و ذمّ
۱۵۲.....	تعریف افعال مدح و ذمّ
۱۵۳.....	حذف اسم مخصوص در جمله
۱۵۳.....	نقش نحوی اسم مخصوص به مدح و ذمّ
۱۵۵.....	چکیده
۱۵۶.....	تمرین
۱۵۹.....	فهرست منابع و مآخذ

پیش‌گفتار

آموزش و آموختن نحو عربی در ایران پیشینه‌ای بسیار طولانی دارد؛ چنان‌که رسم دیرینه حوزه‌های علوم اسلامی آن بوده است که آموزش قواعد عربی را سرآغاز تعلیم و تعلم قرار دهند تا از این رهگذر، شوق آموختن را در نوآموزان برانگیزند و ضمن آشنا ساختن آنان با پیچ و خم‌های قواعد صرف و نحو، در عمل، منطق زبان عربی و علوم دینی را اندک‌اندک به آنان بیاموزند؛ هرچند در بسیاری از موارد عملاً متون درسی و نمونه‌های مورد استفاده در آنها از پاره‌ای مکتوبات کهن و البته فخیم و نمونه‌های کلیشه‌ای و بعضاً نادر و کم‌کاربرد فراتر نرفته و سطح دانسته‌های پیشین متعلمان در آنها لحاظ نشده است.

این روش، سالیان متمادی استمرار داشت تا آنکه در دهه‌های واپسین کوشش‌های ارجمندی در عرصه متنوع و روزآمد کردن متون درسی در حوزه‌ها و مراکز آموزشی جدید صورت پذیرفت که در عمل به تسهیل فراگیری عربیت انجامید؛ به ویژه در رشته‌های دانشگاهی که کم و بیش متناسب با نیازهای علمی و اجتماعی تازه به وجود آمده‌اند و دانشجویان شاغل به تحصیل در آنها ناگزیر باید هم با میراث نحوی آشنا باشند و هم قواعد دستوری را در پرتو مثالهای متعدد بشناسند؛ این‌ها همان چیزی است که ما در کتاب حاضر به آن چشم دوخته‌ایم و از این روی سعی کرده‌ایم مباحث نحوی را عمدتاً بر پایه نمونه‌های قرآنی و روایی عرضه کنیم.

به هر حال، «آموزش نحو عربی» (۲)؛ منصوبات یکی از حلقه‌های سه‌گانه مجموعه «آموزش نحو عربی» است که نگارنده پیشتر حلقه‌های یکم و سوم را به چاپ و نشر سپرده بود و در این میان، چندی بین ارائه آنها و عرضه حلقه دوم وقفه افتاد و اکنون خرسند است که به لطف الهی و عنایت اهل بیت (ع) پس از حدود دو سال، گام تکمیلی را در این راه بر می‌دارد و با تقدیم حلقه جا مانده از حلقه‌های پیشین، آن مجموعه را کامل می‌گرداند.

در پایان از همه پڑوهان ارجمندی که پس از ملاحظه جلد‌های پیشین یا تدریس و تدرّس آنها ضمن تشویق و ترغیب اینجانب به تألیف و ارائه «آموزش نحو عربی» (۲)؛ منصوبات به جامعه علمی، با راهنمایی‌های مشفقانه خود بر این کوچکترین

مَنْت نهادند صمیمانه سپاسگزاری و قدردانی می‌کنم؛ به خصوص همکاران گرانمایه آقایان: دکتر ابراهیم اقبال، دکتر سعید شفیعی و دکتر جلال مرامی که عالمانه نکته‌های ارزنده‌ای در تقویت محتوایی آن تذکر دادند؛ دانشور محترم سرکار خانم نرگس میرزائیان که در تایپ و صفحه بندی نهایی اثر مخلصانه متحمل زحمات فراوانی شدند و نیز مسئولان دانشمند و دانش پرور «بنیاد حقوقی میزان» که شائقانه زمینه نشر مجموعه سه جلدی «آموزش نحو عربی» را فراهم کردند.

و ما توفیقی إلّا بالله علیه توکلت و إلیه أنیب
عبدالهادی فقهی زاده